

Småföretags- barometern

Kalmar län

Juni 2021

Ett samarbete mellan:

företagarna

Sparbankernas
Riksförbund

Swedbank

INNEHÅLL

Om Småföretagsbarometern	3
Nettotal och konjunkturindikatorn	3
Sammanfattning av konjunkturläget i Kalmar län	4
Konjunkturutvecklingen i Sverige och näringslivet i Kalmar län	5
Näringslivet i Kalmar län	6
Småföretagsbarometern – Kalmar län.....	7
Konjunkturindikatorn	7
Sysselsättning.....	9
Omsättning	12
Lönsamhetsutvecklingen.....	13
Expansionsutsikter och hinder för expansion.....	15
Slutsatser	17

OM SMÅFÖRETAGSBAROMETERN

Småföretagsbarometern är i första hand en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar på utvecklingen de kommande 12 månaderna. Underlaget utgörs av intervjuer med företagare som har minst en och högst 49 anställda. Det är alltså företagarnas personliga uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i den redovisade indikatorn för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturundersökning inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. Undersökningen omfattar 4 000 företag i det privata näringslivet med 1–49 anställda. Urvalet motsvarar totalt över 473 000 privata företag fördelade över hela landet. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren kan delas upp geografiskt så att vi kan mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos Sveriges småföretag i samtliga län.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Företagarna, Sparbankernas Riksförbund och Swedbank. Vid genomförandet av intervjuerna har Novus medverkat. Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen om och insikten kring de små och växande företagens betydelse för den svenska ekonomin.

företagarna

Sparbankernas
Riksförbund

Swedbank

Nettotal och konjunkturindikatorn

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a. Ja/nej
- b. Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerens konjunkturindikator baseras på **nettotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar och procentandelen negativa svar benämns nettotal. Ett värde mindre än noll betyder kontraktion, medan ett värde över noll betyder expansion. Nettotalet visar alltså hur snabbt tillväxten förändras, snarare än en absolut nivå.

Sedan adderas nettotalet för *syssetsättning, orderingång och omsättning*. Summan av dessa nettotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

SAMMANFATTNING AV KONJUNKTURLÄGET I KALMAR LÄN

- **Småföretagskonjunkturen** i Kalmar län har minskat kraftigt under de senaste tolv månaderna och länet har sin lägsta konjunkturindikator i Småföretagsbarometerns historia. Länets konjunkturutveckling har varit svagare än riksgenomsnittet under året som gått. Företagens prognoser för de kommande tolv månaderna är mycket optimistiska, med kraftig uppgång av konjunkturindikatorn.
- **Sysselsättningstillväxten** bland företagen i länet har minskat under det senaste året och tillväxttakten är nu negativ. Det innebär att det är en större andel företag som minskat sin personalstyrka under året som gått än andelen som utökade den. Sysselsättningsutvecklingen placerar sig under riksgenomsnittet. Trots osäkerhet kring pandemin med risk för ytterligare eller långvariga restriktioner är småföretagen positiva om sysselsättningsutvecklingen för kommande tolv månader, med förväntningar om en kraftig uppgång.
- **Orderingångens** tillväxttakt i länets företag har mattats av under det senaste året och tillväxttakten är svagare än riksgenomsnittet. Prognosen för de kommande tolv månaderna är tydligt påverkad av den stora optimism som råder bland småföretagen och visar på en mycket stark uppgång.
- **Omsättningstillväxten** i Kalmar län har mattats av, men tillväxttakten ligger trots det över riksgenomsnittet. Företagen förväntar sig en kraftigt ökad tillväxttakt under det kommande året.
- Lönsamhetstillväxten i Kalmar län har mattats av för andra året i rad, men nedgången har varit något lägre än för riksgenomsnittet. På ett års sikt förväntas lönsamhetens tillväxttakt i länets företag öka kraftigt.
- I Kalmar anser 73 procent att de har **goda utsikter att expandera** på sikt. Motsvarande andel för riket som helhet är 67 procent. Samtidigt vill nio av tio företag i länet växa.
- Brist på lämplig arbetskraft uppges som det **främsta tillväxthindret** bland företagen i Kalmar län. Även svag efterfrågan av företagens varor och tjänster och politisk oförutsägbarhet är betydande hinder för tillväxt bland företagen.

KONJUNKTURUTVECKLINGEN I SVERIGE OCH NÄRINGSLIVET I KALMAR LÄN

Landets småföretag med 1–49 anställda har drabbats hårt av coronapandemin och tillväxten föll kraftigt både i Sverige och omvärlden. Att konjunkturen skulle vika kraftigt nedåt förutsågs dock i fjolårets Småföretagsbarometer. Årets undersökning visar att konjunkturindikatorn föll till minus 15 jämfört med fjolårets utfall på 37. Det är den lägsta nivån i barometerns 35-åriga historia och visar på en kraftig konjunkturförsvagning under det senaste året. Nedgången blev dock inte lika djup som företagarna befarade i fjol då konjunkturindikatorn förväntades falla till minus 20. Det är framför allt en mildare nedgång i ordergång och omsättning som dämpade fallet medan sysselsättningen utvecklades betydligt svagare än förväntat. Företagens uppfattning om konjunkturen har gradvis blivit mindre negativ under undersökningsperioden, som var veckorna 10–16. Detta innebär att konjunkturindikatorn steg under andra hälften av undersökningsperioden. I en delrapport vecka 13 noterades konjunkturindikatorn till minus 19, därefter har alltså uppfattningen om läget gradvis ljusnat om än från låga nivåer.

Tillväxtutsikterna för småföretagen ser betydligt mer gynnsamma ut än för ett år sedan. Framför allt gynnas de kontaktnära branscherna av den ökade vaccineringen mot covid-19 och på sikt färre restriktioner. Även finans- och penningpolitiken förväntas vara fortsatt stödjande under det närmaste året. Småföretagen förutser en kraftig konjunkturåterhämtning under de närmaste tolv månaderna efter ett dramatiskt år. Den samlade konjunkturindikatorn förväntas stiga till 89. Det är den högsta nivån sedan 2011 drivet av en ökad ordergång och omsättning, även sysselsättningen väntas ta fart igen efter att ha minskat under det senaste året.

De mest expansiva framtidsplanerna finns i de större företagen, fler än 20 anställda, där den förväntade konjunkturindikatorn noteras till 148 följt av 122 för företag med 5–9 anställda och 80 i företag med minst antal anställda (1–4 anställda). Undersökningen visar också att företag som bedriver utrikeshandel (export och/eller import) är mer optimistiska än de som inte har någon kommersiell handel med omvärlden.

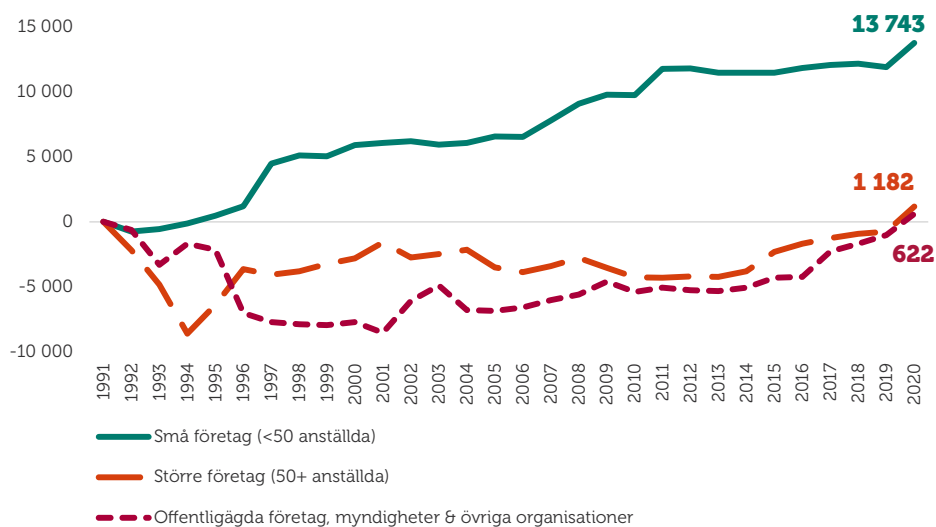
Näringslivet i Kalmar län

Näringslivet i Kalmar län, framförallt kring Kalmar består av företag inom många olika verksamheter. Den mest dominerande näringen är jord- och skogsbruk vilken är betydelsefull i Kalmarsundsregionen med goda förutsättningar för bland annat produktion av livsmedel. Ett annat verksamhetsområde som är relativt stort i regionen är energi- och miljöteknik med bland annat det affärsdrivande nätverket Sustainable Sweden Southeast AB. Nya tekniska lösningar är avgörande både för ökad hållbarhet och för svenska företags konkurrenskraft och utveckling i globala värdekedjor. Att Linnéuniversitet växer bidrar också till näringslivets utveckling. Under det senaste året har utvecklingen varit positiv och Kalmar har sett kraftiga öknings- och sysselsättningstillväxten.

Den lokala näringslivspolitik i Kalmar län har som mål att förbättra företagsklimatet bland annat genom att få fler företag att etablera sig i regionen. För att detta ska lyckas är det viktigt att värna dialogen med och inom näringslivet och stödja befintliga företagsutveckling och tillväxt. Detta inkluderar att stötta innovativa miljöer samt att öka samverkan mellan Linnéuniversitet och näringslivet för att stärka näringslivets framtida förutsättningar.

Figur 1 visar att det är de mindre växande företagen som står för sysselsättningstillväxten i Kalmar län. Även antalet sysselsatta i offentlig sektor har vuxit, dock marginellt.

Figur 1 Tillväxt av jobb i Kalmar län sedan 1990 (källa: SCB) ¹

¹ Arbetsställen utan anställda räknas som 1 jobb. Sektorn jordbruk, skogsbruk & fiske, samt juridiska former så som bostadsrättsföreningar, kommuner och dödsbon exkluderas.

SMÅFÖRETAGSBAROMETERN – KALMAR LÄN

Konjunkturindikatorn

Utvecklingen inom sysselsättning, orderingång och omsättning hos Kalmar läns småföretag kommer redovisas för att få en bild över konjunkturläget i länet. Genom att addera nettotalen för dessa tre får vi länets konjunkturindikator. Länets företag har historiskt legat i linje med riksnittets utveckling med undantag för 2017 och 2019 då länet hade högre nettotal jämfört med riket som helhet. Länet hade även en starkare konjunkturutveckling än riksnittet före finanskrisen 2008 – 2009, se figur 2.

I 2020 års mätning var det sammanvägda nettotalet för konjunkturindikatorn i länet 22 och Kalmar läns konjunkturläge var svagare än i riket som helhet. Årets nettotal är -22 vilket visar på ett kraftigt försämrat konjunkturläge i länet under det senaste året, ett tapp på totalt 44 indexenheter. Kalmar län ligger under riksnittets nettotal -15 och har sitt lägsta nettotal i Småföretagsbarometerens historia.

Även om företagens historiskt låga förväntningar i fjolårets rapport besannades blev utfallet av årets konjunkturindikator dock mer positivt än företagens prognoser. Stor oro och ovisshet om spridningen av covid-19 och dess effekter på företagande och svensk ekonomi resulterade i att företagen i fjolårets rapport trodde på en negativ tillväxttakt till ett nettotal på -45.

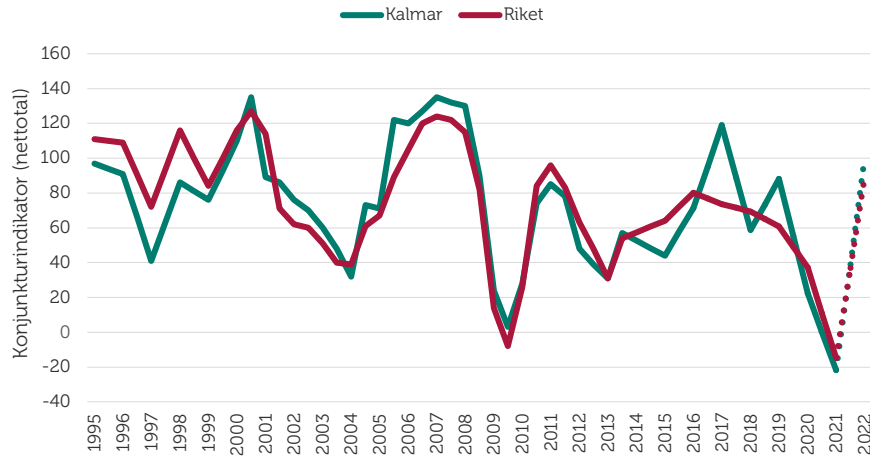
Efter mer än ett år med coronapandemin är företagens förväntningar för det kommande året mycket optimistiska. Deras sammanvägda prognos för sysselsättning, orderingång och omsättning visar en kraftig uppgång till en konjunkturindikator på nettotalet 100. Ett sådant utfall skulle innebära en uppgång med hela 122 indexenheter jämfört med resultatet för årets mätning. Motsvarande utveckling för riksnittet är ett förväntat nettotal på 89. Vaccineringen mot covid-19, fortsatta finanspolitiska stimulanser och en ljusare omvärldskonjunktur bidrar sannolikt till småföretagens optimism.

Konjunkturen beskriver den makroekonomiska utvecklingen, alltså det allmänna ekonomiska läget i en ekonomi. Framförallt omfattar begreppet arbetslöshet, inflation och tillväxt. När man talar om konjunktur brukar man tala om hög- eller lågkonjunktur beroende på konjunkturcykeln. En konjunkturcykel är vanligtvis mellan tre till åtta år.

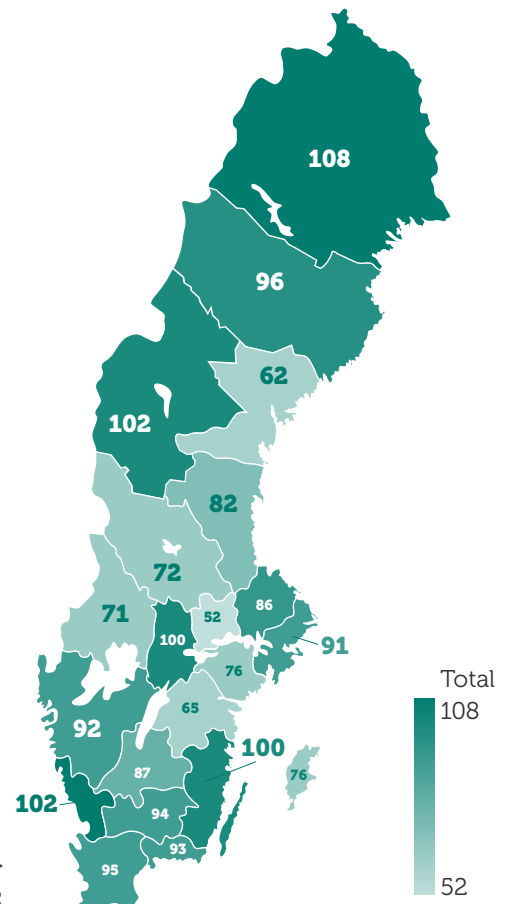
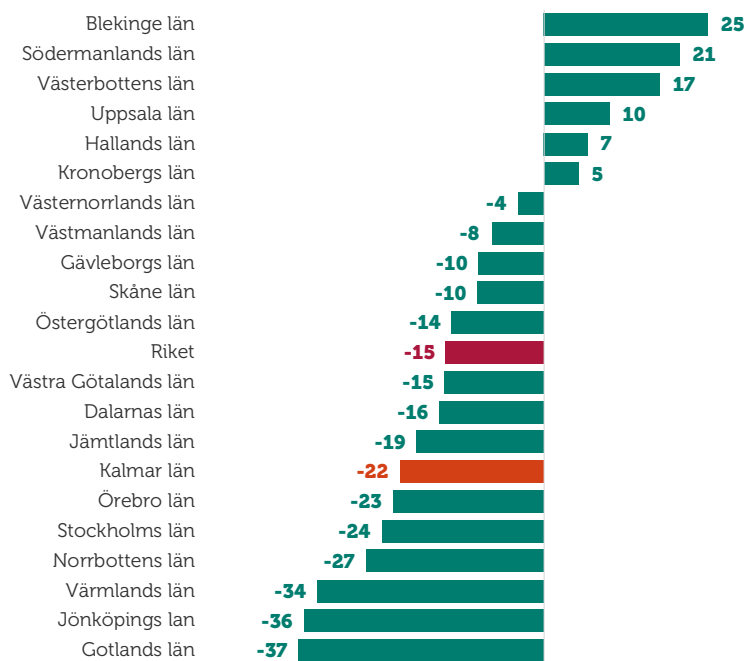
Högkonjunktur är när näringslivet har fullt upp med att producera och leverera varor eller tjänster. Det betyder att arbetslösheten är låg och att investeringarna ökar.

Lågkonjunktur är när efterfrågan på varor och tjänster är mindre än det som produceras. När företagen upplever minskad efterfråga på varor eller tjänster, kan de tvingas dra ner på personal och avstå nyinvesteringar. Det betyder att arbetslösheten ökar och investeringar minskar.

Figur 2 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (nettotal) i Kalmar län och riket 1995–2021

Figur 3 Länsfördelning runt riksgenomsnittet av sammanlagd konjunkturindikator (nettotal) 2021

Figur 4 Konjunkturindikator (nettotal) prognos 2022

Sysselsättning

Sysselsättningen bland företagen i Kalmar län har minskat under de senaste tolv månaderna och ligger för andra året i rad på en negativ nivå. Detta innebär att det är en större andel företag som minskat sin personalstyrka än andelen företag som utökade den under det senaste året. Totalt ökade 11 procent av företagen personalstyrkan medan 19 procent minskade den. Detta resulterar i ett nettotal på -8, en försämring sedan fjolårets -2. Nettotalet i Kalmar län ligger även under riksgenomsnittets nettotal -4.

Sysselsättning mäter hur många som har jobb. Att vara i arbete kan vara som anställd, egen företagare eller att på annat sätt arbeta heltid eller deltid. Ett nettotal över noll betyder att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen, det vill säga att sysselsättningen totalt sett ökar i landets småföretag.

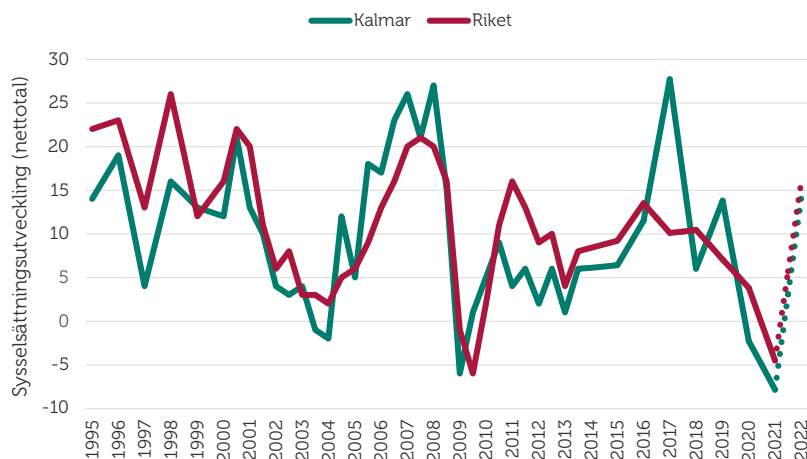
Utfallet blev i linje, men en något sämre tillväxttakt, än vad företagen förväntade sig förra året. Prognosen i fjolårets rapport var att sysselsättningsutvecklingen skulle mattas av till ett nettotal på -6. Pandemin och efterföljande restriktioner för att minska smittspridningen har drabbat näringslivet hårt. Särskilt besöksnäring och konsumentnära företag men även industri- och tillverkningssektorn har upplevt stopp av produktion och leveranser till följd av pandemin, vilket har gett avtryck i småföretagens sysselsättningsutveckling.

Krisen är ännu inte över, men nu ser småföretagen ljuset i tunneln. Trots osäkerhet kring pandemin med risk för ytterligare eller långvariga restriktioner för att begränsa smittspridningen är de positiva om sysselsättningsutvecklingen för det kommande året. Förväntningarna är att tillväxttakten i sysselsättningen ska öka bland småföretagen i länet. Nettotalet förväntas bli 14, vilket skulle innebära en kraftig återhämtning i sysselsättningsstillväxten. I riket som helhet förväntas nettotalet bli 16.

Det kan vara värt att notera att småföretagens optimistiska anställningsplaner till viss del speglar den djupa kris som många av företagen varit i, med personalneddragning och permitteringar som följd. Optimismen i årets undersökning är därmed delvis en återgång till mer normala förhållanden, vilket innebär att anställningsplanerna till stor del kan tolkas som en återanställning snarare än nyanställning.

Sett till resultaten för hela riket framkommer att det inom såväl handel, transport, hotell och restaurang, som inom tillverknings och byggverksamhet finns en övervikt av företag som tror att sysselsättningen kommer öka. Företag med 20–49 anställda är mest optimistiska, medan de minsta företagen med 1–4 anställda är något mer försiktiga. Resultaten visar också att småföretag som bedriver internationell handel är mer optimistiska om sysselsättningen. Dessa uppfattningar är sannolikt representerade även bland företagen i Kalmar län.

Figur 5 Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Kalmar län och riket 1995–2021

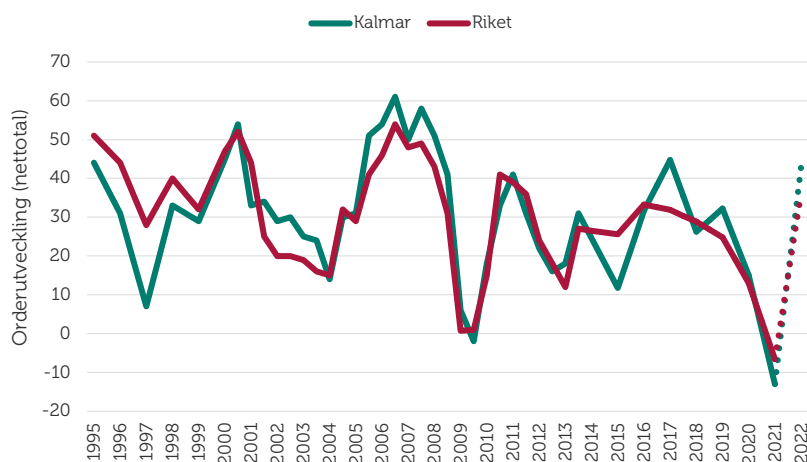
Orderingång

Orderingångens tillväxttakt i Kalmar län har mattats av under de senaste tolv månaderna, från nettotalet 15 i fjol till -13 i år. Motsvarande nettotal för rikssnittet är -7. Totalt uppger 29 procent av länets företag att orderingången ökat, medan 42 procent haft en minskad orderingång. Andelen företag som haft en ökad orderingång är lägre än i fjolårets rapport, men det är framför allt den stora andelen företag som upplevt en minskad orderingång som drar ner nettotalet. Utfallet blev dock högre än vad småföretagen förväntade sig i fjol, då var prognosen ett nettotal på -21 för 2021.

Med **orderingång** menas vanligtvis de beställningar som erhållits under en viss period. Eftersom själva antalet beställningar inte är särskilt informativt mäts orderingång som hur det totala värdet avseende orderingången, eller antal uppdrag, förändrats under tidsperioden.

Prognosen för orderutvecklingen de kommande tolv månaderna är tydligt påverkad av den stora optimism som råder bland småföretagen och visar på en mycket stark uppgång. Bland företagen i länet tror 49 procent att deras orderingång kommer öka, medan endast 6 procent förväntar sig att den minskar. Det förväntade nettotalet för orderingången under de kommande tolv månaderna blir därmed 43. Motsvarande nettotal för rikssnittet är 36.

Figur 6 Orderutveckling (netttotal) i Kalmar län och riket 1995–2021

Tackat nej till order

När tiden inte räcker till, om finansiering till nödvändiga investeringar eller personal saknas kan många företag behöva tacka nej till order. I Kalmar län har 33 procent av företagen tvingats tacka nej till order under det senaste året, vilket är en lägre andel än fjolårets 39 procent. Andelen företag som tackat nej till order är lika stor i länet som för riksgenomsnittet.

Precis som för övriga Sverige är den främsta anledningen till att företagen i Kalmar län tackar nej till order att de redan har mer att göra än vad de hinner med. I länet anger 49 procent av företagen detta som främsta anledning (i fjol 49 procent), vilket är i nivå med riksgenomsnittet på 51 procent.

Likt tidigare år, och i likhet med riket som helhet, är även arbetskraftsbrist en betydande anledning till att företagen tackar nej till order. Som vi kommer att redogöra för längre fram upplever många företag i Kalmar län kompetensbrist som främsta tillväxthinder. Detta kan förklara varför arbetskraftsbristen i form av exempelvis kompetens- och matchningsproblematik samt att företagen redan har mer att göra än vad de hinner med anges som huvudorsaker till att de tackat nej till order.

Alternativet "annan anledning" kan exempelvis vara att lönsamheten inte är tillräcklig i uppdraget eller att det är brist på råvara eller materiel hos företaget för att möta uppdraget.

Figur 7 Huvudorsaken till att företag har tackat nej till order under de senaste 12 månaderna

Omsättning

Omsättningstillväxten i Kalmar län har mattats av under de senaste tolv månaderna och ligger på nettotalet -1, jämfört med fjolårets nettotal 10. Nettotalet för omsättningstillväxten i Kalmar län ligger därmed över riksgenomsnittet, vars nettotal i årets mätning är -4. Årets Småföretagsbarometer visar att omsättningen har ökat hos 39 procent av företagen i länet samtidigt som omsättningen har minskat hos 40 procent under de senaste tolv månaderna.

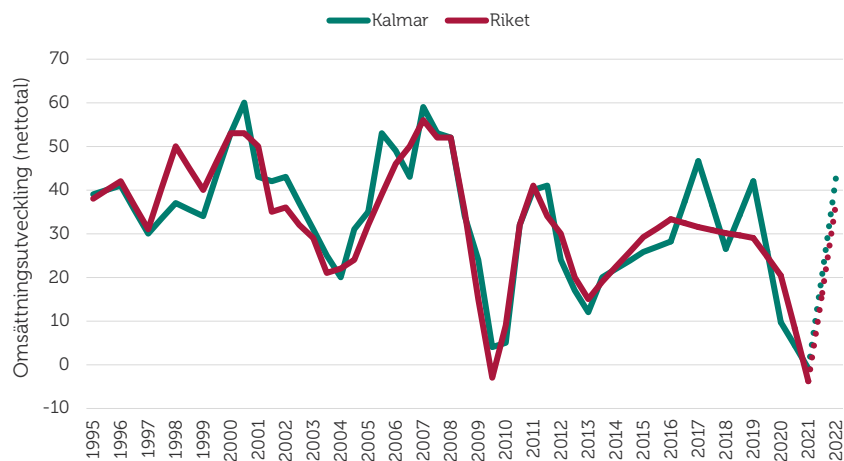
Ett företags **omsättning** är likvärdigt med dess sammanlagda intäkter från sålda varor och utförda tjänster under en viss period. Förändringar i omsättningen jämfört med föregående period används ofta för att indikera företagets tillväxt.

När coronapandemin slog till under 2020 såg många företag att efterfrågan minskade snabbt på verksamheternas varor och tjänster. Detta avspeglades i företagens prognoser för det kommande året. I fjolårets rapport förväntade sig därför företagen att omsättningstillväxten skulle mattas av under de kommande tolv månaderna med ett förväntat nettotal på -18. Men årets nettotal -1 visar att nedgången blev mindre än vad företagen förväntade sig i fjol.

Precis som för sysselsättningen och orderutvecklingen är prognosen för omsättningsutvecklingen de kommande tolv månaderna mycket optimistiskt bland länets småföretag. Företagen tror på en stark återhämtning där 54 procent av företagen förväntar en ökad ordergång, medan 11 procent förväntar sig att den minskar. Detta ger ett förväntat nettotal på 43. Motsvarande nettotal för rikssnittet är 37.

Det ska dock påpekas att den förväntade omsättningsökningen sker från låga nivåer och det är för tidigt att bedöma hur mycket av omsättningsfallet i kronor räknat som kan återhämtas under det närmsta året. Osäkerhet kring smittspridningen kvarstår som en reell nedåtrisk i bedömningen.

Figur 8 Omsättningsutveckling (netttotal) i Kalmar län och riket 1995–2021

Lönsamhetsutvecklingen

Företagens möjligheter att växa genom investeringar och nyanställningar hänger delvis ihop med lönsamhetsutvecklingen. Från 2013 steg lönsamheten i Kalmar läns företag kraftigt fram till 2016. I fjolårets rapport minskade lönsamhetstillväxten bland länets företag efter ett starkt 2019, och även detta år mattas tillväxttakten av. Bland företagen i Kalmar län har 31 procent haft en ökad lönsamhet under de senaste tolv månaderna, samtidigt som den minskat bland 34 procent. Länets netttotal för lönsamhetsutvecklingen minskar därmed från noll i fjol till -3 i år, rikssnittet är -4.

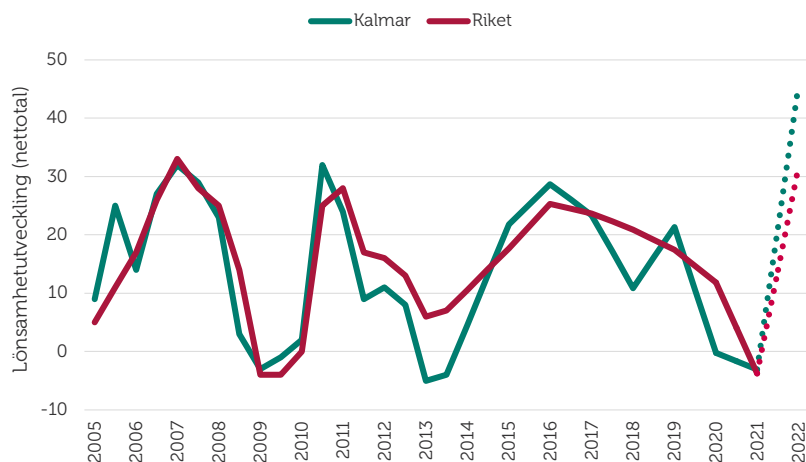
I fjolårets rapport hade småföretagen i länet låga förväntningar för lönsamhetsutvecklingen för de kommande tolv månaderna, sannolikt till följd av osäkerhet kring vilka effekter pandemin kunde komma att innebära för företagen. Prognosen var då en avmattad lönsamhetsutveckling till nettotalet -21. Utfallet blev därmed betydligt bättre än vad företagen i länet förväntade sig. Tuff kostnads-kontroll och snabb anpassning efter förändrade villkor till följd av coronapandemins effekter kan ha påverkat lönsamhetens utfall i många verksamheter. Även de stöd som riktats till näringslivet kan ha bidragit till att upprätthålla lönsamheten i vissa företag, trots att stora delar av verksamheten varit påverkad.

På ett års sikt förväntas nettotalet för lönsamheten bland Kalmar läns småföretag öka till 46. Detta är en kraftigare uppgång än riksgenomsnittets förväntningar och ett sådant utfall hade varit ett historiskt högt netttotal för lönsamhetsutvecklingen, se figur 8. Bland företagen i länet tror 52 procent på en högre lönsamhet medan 6 procent tror att den blir lägre under det kommande året.

För riket som helhet finns det en bred samsyn om en förbättrad lönsamhet även på branschnivå. Såväl industri- som tjänstesektorn ser mycket positivt på utvecklingen det kommande året. Tjänsteföretag som påverkats stort av pandemin är positiva om utvecklingen framåt och inom hotell och restaurang, utbildning samt kultur räknar cirka hälften av företagen med förbättrad lönsamhet det närmaste året.

Även om den ekonomiska återhämtningen går snabbt är det troligt att företagens faktiska utveckling av lönsamheten kommer vara lägre än förväntat. Exempelvis kan kompetensbrist och priskonkurrens pressa lönsamheten och företagen tenderar att överskatta lönsamhetsutvecklingen. En svagare konjunkturutveckling till följd av kvarvarande restriktioner och smittspridning, ökade omvärldsrisiker och en ökande konkurrens kan bidra till att lönsamheten utvecklas mindre positivt än förväntat.

Figur 9 Lönsamhetsutveckling (netttotal) i Kalmar län och riket 2005–2021

Företagens prisförväntningar

Företagens planer på eventuella prishöjningar ligger på en högre nivå än i fjol. Hälften av företagen i länet förväntar sig att deras försäljningspriser kommer att öka under det kommande året. Detta är högre än både riksnittets 39 procent och fjolårets 27 procent. I rapporten i fjol vek förväntningarna om prisutvecklingen brant nedåt, sannolikt till följd av småföretagens osäkra och försiktiga prognoser. Ett svagt konjunkturläge innebar svårigheter för företagen att höja sina priser. Givet årets positiva prognoser och en utbredd förhoppning om återhämtning återgår företagens förväntningar till att deras försäljningspriser i hög grad kan öka.

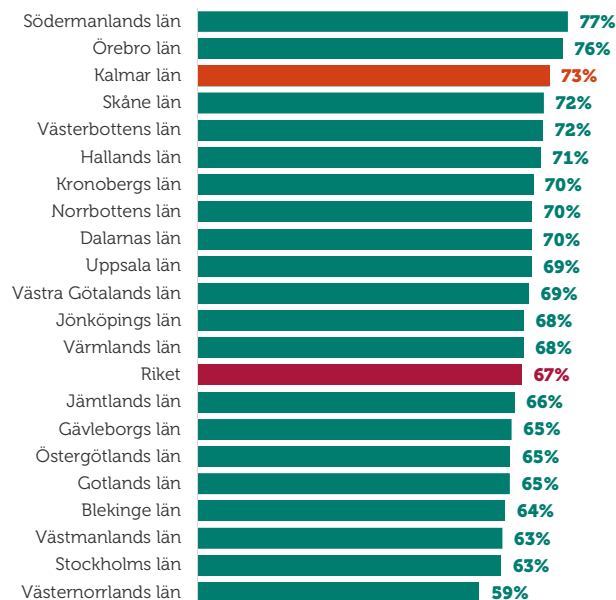
Det stigande resursutnyttjandet skapar förutsättningar för en uppgång i priserna samtidigt som det är rimligt att anta att kostnadstrycket kan stiga relativt långsamt.

I ett scenario med snabbare återhämtning kan det uppstå utbudsbegränsningar på grund av brist på personal eller problem med leveranser av varor. Detta som skulle kunna driva upp löner och priser. I ett scenario med långsammare återhämtning väntas företagen istället i större utsträckning hinna anpassa sysselsättningen och bygga lager för att kunna möta den mer långsamt stigande efterfrågan. Effekten av detta skulle då kunna bli lägre lönetryck och en lugnare prisutveckling.

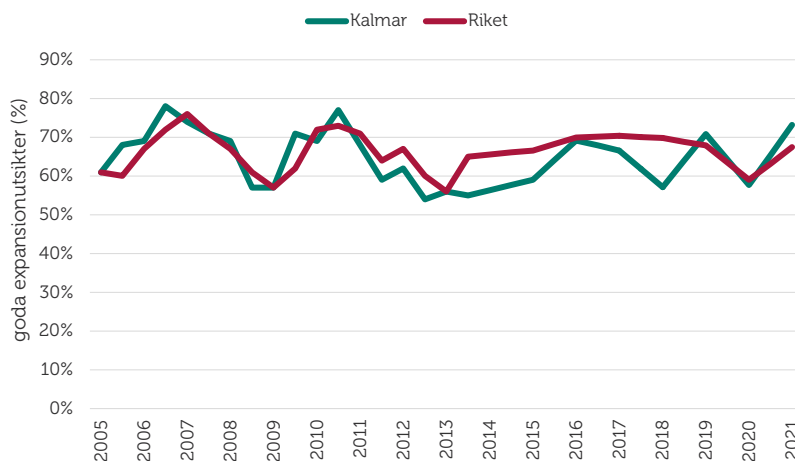
EXPANSIONSUTSIKTER OCH HINDER FÖR EXPANSION

Ett återkommande och glädjande resultat i Småföretagsbarometern är att småföretagen ser fortsatt goda möjligheter att expandera. Företagen i Kalmar län upplever bättre möjligheter att växa framöver jämfört med riksgenomsnittet, 73 procent respektive 67 procent, se figur 10. Samtidigt vill nio av tio företag i länet växa. I figur 11 ser vi att företagens expansionsutsikter, likt rikssnittet, är uppåtgående.

Figur 10 Företagens expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) per län och i riket 2021

Figur 11 Expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) i Kalmar län och riket 2005–2021

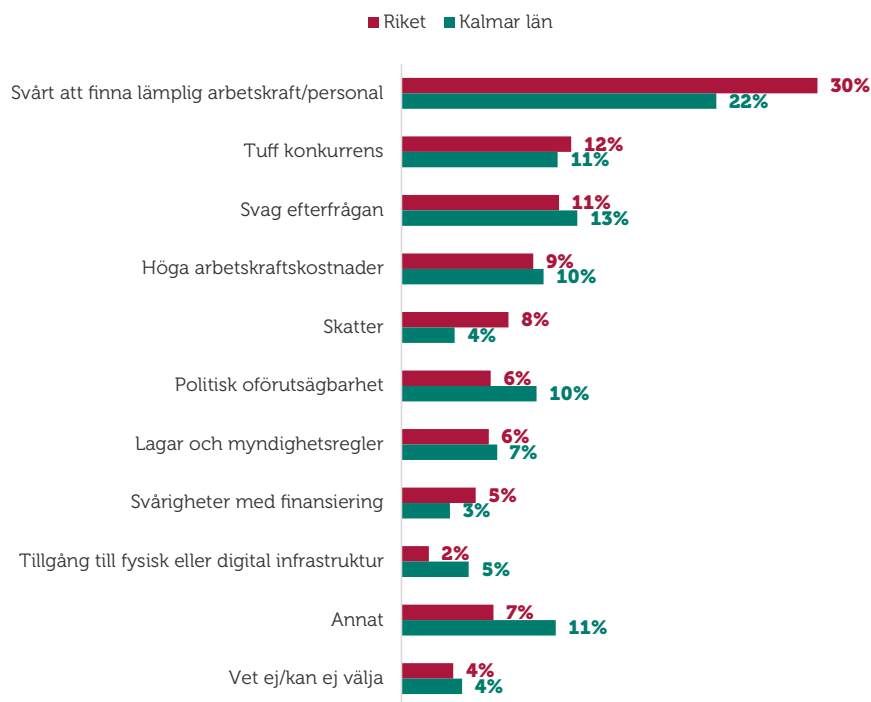

Det är relativt enkelt att starta företag i Sverige, men inte alltid lika lätt att få företaget att växa och bli framgångsrikt. Det finns många svårigheter och hinder som hämmar företagarnas jobb- och välfärdsskapande. Det gäller till exempel småföretagens konkurrenssituation, samt konkreta hinder som kostnaderna för att anställa och möjligheten att hitta nya medarbetare med rätt kompetens.

Det främsta tillväxthindret är bristen på lämplig arbetskraft, ett hinder som inte har minskat särskilt mycket trots en svagare arbetsmarknad. I årets undersökning uppger 22 procent av företagen det svaret, vilket är en något lägre andel än fjolårets 25 procent. Även tidigare mätningar bekräftar att svårigheterna att hitta lämplig arbetskraft utgör ett betydande hinder för tillväxt. Problemen med kompetensbrist och matchning på länets arbetsmarknad fortsätter därmed att vara betydande.

Det näst vanligaste tillväxthindret är svag efterfrågan, vilket 13 procent av företagen svarade. Detta är sannolikt en effekt av att pandemin lett till drastiskt förändrade konsumtionsbeteenden, som bidragit till att många företags produktion eller tjänsteutbud helt eller delvis upphört. Kopplat till detta kan vi se att politisk oförutsägbarhet har ökat sedan i fjol, med 10 procent av länets småföretag som uppger det som största hinder för tillväxt (i fjol 2 procent). Ovisshet kring restriktionernas varaktighet och andra beslut för att förhindra smittspridning har gjort det svårt för företagen att kunna planera sin verksamhet. Tuff konkurrens och höga arbetskraftskostnader är andra vanliga tillväxthinder, vilket 11 respektive 10 procent av företagen uppger.

Figur 12 Tillväxthinder enligt företagen i Kalmar län och i riket 2021 (procent)

SLUTSATSER

Coronapandemin har slagit hårt mot landets småföretag och krisen är långt ifrån över, men nu ser småföretagen ljuset i tunneln. Konjunkturläget i näringslivet har gradvis förbättrats under de senaste tolv månaderna men skiljer sig kraftigt åt mellan olika branscher. Industrisektorn går bra och får stark draghjälp från exporten och återhämtningen i omvärlden, medan konsumentnära verksamheter såsom handel, hotell och restaurang fortfarande i högre grad påverkas av restriktionerna och uppvisar en påtagligt svagare konjunktur och försämrad lönsamhet.

Småföretagsbarometern visade 2020, redan i inledningen av pandemin, ett kraftigt fall i konjunkturen. Hela 19 av Sveriges 21 län upplevde en svagare konjunktur jämfört med motsvarande mätning 2019. Samtidigt föll företagets förväntningar kraftigt för sysselsättning, omsättning och ordergång.

Årets Småföretagsbarometer visar att fjolårets dystra framtidsförväntningar till stor del har besannats. Konjunkturindikatorn, en summering av nettotalen för svaren om sysselsättning, omsättning och ordergång, har under den senaste tolv månadsperioden sjunkit till -15 bland Sveriges småföretagare som helhet. Detta är den lägsta nivån i Småföretagsbarometerens 35-åriga historia. Avmattningen i konjunkturen för småföretagen är utbredd och nettotalet för konjunkturindikatorn är lägre i samtliga län jämfört med i fjol. Endast sex län har en positiv tillväxttakt med ett nettotal över noll. Konjunkturläget för småföretagen i Kalmar län är på den lägsta nivån i Småföretagsbarometerens historia.

När småföretagen blickar framåt är det emellertid med en ljusning i sikte. Företagen i Kalmar län är mycket optimistiska om konjunkturutvecklingen under det kommande året, prognosen ger ett nettotal på 100, vilket är högre än det historiska riksgenomsnittet på nettotal 76. När småföretagens förväntan på sysselsättning, ordergång och omsättning vägs samman förutser det alltså en kraftig uppgång. I takt med vaccinering och sjunkande smitta kommer restriktionerna att kunna mildras, vilket kan antas ge ytterligare skjuts till konjunkturen. Detta kommer i synnerhet gynna de inhemska tjänstenäringsgrupper som påverkats mest av pandemin och restriktioner.

Sett till riket som helhet framträder att det inom såväl handel, transport, hotell och restaurang, som inom tillverkning och byggverksamhet finns en övervikt av företag som tror att sysselsättningen kommer att öka. Vaccineringen mot covid-19, fortsatta finanspolitiska stimulanser och en ljusare omvärldskonjunktur bidrar sannolikt till småföretagens optimism.

Oaktat småföretagens positiva sysselsättningsplaner kommer det att ta tid innan fler kan anställas. När verksamheten i småföretagen tar fart igen ökar normalt sett antalet arbetade timmar för befintlig personal först innan företagen väljer att nyanställa igen. Men det finns också en osäkerhet kring smittspridningen och restriktionerna som kan bidra till att många småföretag avvaktar med att nyanställa. Även fallande omsättning och pressad lönsamhet under det gångna året medför en risk att småföretagens resurser kan vara begränsade och deras sysselsättningsplaner därmed för optimistiska.

Pandemin har slagit hårt mot landets småföretag, men nu ser de ljuset i tunneln. Nu gäller det att ge Sveriges småföretag de bästa förutsättningarna för återstart. De mindre företagen och deras tillväxt kommer att vara nyckeln till Sveriges ekonomiska återhämtning efter pandemin.